

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้” เราทุกคนคงยอมรับว่าไม่มียุคสมัยใดที่การเปลี่ยนแปลงจะรวดเร็วและมีผลกระทบรุนแรงเท่าในปัจจุบัน (ประพนธ์ ฝาสุกยัด, 2555) สังคมไทยก็เช่นกันที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมที่สำคัญหลายครั้ง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2398 ที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงทำสนธิสัญญาทางไมตรีและพาณิชย์กับอังกฤษ หรือที่เรียกกันว่า สนธิสัญญาเบาว์ริง ซึ่งทางประวัติศาสตร์ถือกันว่าการทำสนธิสัญญานี้ เป็นการเปิดประตูให้สยามหรือไทยได้เข้าสู่เศรษฐกิจแบบเสรีนิยม เป็นการทำให้เกิด “ความทันสมัย” (Modernization) ขึ้นในไทยและได้รับการยอมรับจากประเทศตะวันตกว่าเป็นแบบตะวันตก (Westernization) รัชกาลที่ 4 ทรงเป็นกษัตริย์ที่นำประเทศให้เป็นตะวันตก และมีการปรับปรุงประเทศหลายด้านทั้งการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม (มัลลิกา มัสสุดี, 2549:5) จากนั้นไทยก็ได้ทำสนธิสัญญากับประเทศต่างๆ ในภาคพื้นยุโรปอีกหลายประเทศ ทำให้ประเทศไทยเปิดรับประเพณีและวัฒนธรรมของชาติตะวันตกเข้ามา ครั้นเมื่อสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลิกไพร่และทาส โครงสร้างของสังคมในยุคนั้นแม้ว่าจะประกอบด้วยชนชั้นผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้การปกครองแบบเดิม แต่กลุ่มผู้ที่อยู่ใต้การปกครองได้เปลี่ยนไป ทำให้ไพร่และทาสกลายเป็นพลเมืองของรัฐ สังคมเกิดกลุ่มแรงงานเสรี มีสิทธิในการเลือกประกอบอาชีพได้อย่างเสรี เกิดอาชีพหลากหลาย และมีอาชีพใหม่เกิดขึ้น และทรงโปรดให้มีการปฏิรูปการศึกษา ทำให้บุตรหลานของสามัญชนมีโอกาสได้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนสามัญ และต่อมาได้เล่าเรียนในระดับที่สูงขึ้น ทำให้สามัญชนมีความรู้ที่เรียกว่า “ภาษาหนังสือ” และวิทยาการสมัยใหม่ สังคมไทยจึงเกิดชนชั้นกลางที่สามารถสอบเข้ารับราชการมากขึ้น จนกระทั่งมีโอกาสในการเลื่อนยศตำแหน่งเท่าเทียมกับลูกขุนนางและกลายเป็นกลุ่มปัญญาชนที่มีบทบาทในสังคมไทย ทั้งในยุคของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีบุตรหลานขุนนางและสามัญชนที่เดินทางไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ เข้ามามีบทบาทในการนำความรู้และความคิดเห็นที่ทันสมัยแบบตะวันตกแพร่หลายในสังคมไทย (ปรีชา หิรัญประดิษฐ์ และพลับพลึง คงชนะ, 2549: 23) การที่ประเทศไทยต้องปรับปรุงบ้านเมืองให้มีความทันสมัย ทำให้สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงขบวนการอย่างต่อเนื่องทำให้โลกทัศน์ของคนไทยกว้างขวางขึ้น และทำให้คนไทยตกอยู่ใต้อิทธิพลของความคิดแบบตะวันตก เช่น แนวความคิดแบบเสรีนิยม

ที่ได้จุดไฟประชาธิปไตยให้แก่ปัญญาชนไทย ทำให้เกิดความคิดเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย เพื่อความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมือง (ปรีชา หิรัญประดิษฐ์และพลปลื้ม คงชนะ 2549: 28) ที่เป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมไทย อีกครั้งหนึ่ง

หลังจากที่ประเทศไทยได้รับการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา ส่งผลทำให้รัฐบาลมีนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ เกิดสังคมเมือง สังคมชนบท (สังคมเกษตรกรรม) การพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่อดีต ถึงปัจจุบันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากมาย ดังคำกล่าวที่ว่า “กระบวนการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาทำให้ประสบความสำเร็จเพียงบางส่วน แต่ต้องประสบกับปัญหามากมาย ไม่สามารถเอื้ออำนวยให้ประเทศมีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนไม่สามารถประกันความมั่นคงของประเทศในทุกด้านได้ ทั้งยังสร้างปัญหาต่อเนื่อง มีการทำลายสภาวะแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง” (มนตรี ศุภาพร, 2541: ค) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าว “หลังจากที่ประเทศไทยได้รับการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-6 ระหว่าง พ.ศ. 2504-2534 ทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศก้าวหน้ามากขึ้น พร้อมกับยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยให้ดีขึ้นระดับหนึ่ง แต่การพัฒนาตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจไทยเปลี่ยนแปลงไปจากการพึ่งพาภาคเกษตรกรรมเป็นหลักมาสู่ภาคอุตสาหกรรม โครงสร้างของสังคมได้ปรับเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรม หรือสังคมชนบท มาเป็นสังคมอุตสาหกรรมหรือสังคมเมืองมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างพื้นที่ ความยากจน สถาบันทางสังคมอ่อนแอลง เกิดความไม่สงบสุขในสังคมไทยเพิ่มมากขึ้น ขณะที่ระบบราชการปรับตัวไม่ทันและไม่สนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นอกจากนี้ การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในระยะเวลาที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างสิ้นเปลือง ส่งผลทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมเป็นอันมาก” (สันติ บางอ้อ, 2549: 69-70)

“กระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีลักษณะไร้พรมแดนและการไหลบ่าของข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องเป็นผลให้เกิดการยอมรับวัฒนธรรมใหม่อย่างขาดการศึกษาและเลือกสรรให้เหมาะสมและประสานสอดคล้องกับรากฐานของวัฒนธรรมไทย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์มากยิ่งขึ้นในสังคมและวัฒนธรรมไทย” (มนตรี ศุภาพร, 2541: 22) สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของโลกปัจจุบัน ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบทางด้านวัฒนธรรมของสังคมโดยเฉพาะทางด้านทัศนคติ ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต เริ่มเปลี่ยนแปลงไป ชีวิตของคนรุ่นใหม่แตกต่างไปจากรุ่นบรรพบุรุษ รวมถึงผลจากการปฏิบัติชีวิตที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการเกษตรที่เข้าสู่สังคมเกษตรกรรมระดับหมู่บ้านของไทย ที่เริ่มจากการเปลี่ยนแปลง

แนวทางการเกษตรจากภายในหน่วยงานของภาครัฐก่อน จากนั้นค่อยๆแพร่กระจายไปสู่ชุมชนเกษตรกรรมต่างๆ ในรูปแบบของการส่งเสริมการเกษตรโดยชุมชนต่างๆ จะเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเกษตรที่แตกต่างหลากหลายกัน ตามเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและลักษณะของแต่ละภูมิภาค การเข้ามาของการปฏิวัติเขียวในภาคใต้ที่มีความแตกต่างกับภาคอื่น เป็นการเข้ามาของการปลูกพืชพาณิชย์ที่เป็นพืชยืนต้น เช่น การเข้ามาของยางพารา การเข้ามาของการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง (วิฑูรย์ เลี่ยนจรรณและสุริยัน

ธัญกิจจานุกิจ, 2551: 59) ประกอบกับการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ทางการผลิตมาใช้ เช่น การเพาะปลูกด้วยสารเคมี ปุ๋ยเคมี ฯลฯ ได้ก่อให้เกิดผลเสียต่อทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่ค่อยๆ ลดลงตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น การยึดเอาการแข่งขันทางเศรษฐกิจทำให้ต้องมีการมูมานะคั้นร่นชวนขวายในการประกอบอาชีพ การขยายฐานการผลิตทางการเกษตร การประมง และการบริการ โดยเน้นการผลิตเพื่อการส่งออกเพื่อทำรายได้ให้กับครอบครัวและประเทศ ยังมีผลกระทบต่อระบบนิเวศและสภาพธรรมชาติโดยทั่วไป เมื่อตรวจสอบพื้นที่ทำการเกษตรของไทย ซึ่งมีจำนวน 122.2 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 38.2 ของพื้นที่ทั้งประเทศ (อนันต์ ดาโลดม, 2555) ในพื้นที่การเกษตรข้างต้นเป็นพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ถึง 52 ล้านไร่ ซึ่งในพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพของเกษตรกรที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) มีบทบาทภาระหน้าที่ดูแลเกษตรกรในด้านต่างๆ เช่น การปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการถือครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การจัดที่อยู่อาศัยในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม การปรับปรุงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ตลอดจนการผลิตและการจัดจำหน่ายให้เกิดผลดียิ่งขึ้น นอกจากนี้จะทำให้เกษตรกรมีความเท่าเทียมกันด้านสิทธิและการถือครองที่ดินแล้วยังต้องช่วยเหลือในการพัฒนาอาชีพและการสร้างรายได้ของเกษตรกร (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, 2555: 13) จากภาระหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ทำให้การดำเนินงานของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ต้องเข้าไปดำเนินการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

จากการดำเนินงานพัฒนาของภาครัฐที่กระทำกันมาตั้งแต่อดีต ที่ไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาข้อมูลในชุมชน การศึกษาพฤติกรรมของชุมชน และขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งผลทำให้การพัฒนาไม่ตรงกับความต้องการของชุมชน การพัฒนาที่คิดจากภาครัฐลงสู่ชุมชน ด้วยความคิดเพียงว่าเกษตรกรหรือประชาชนขาดความรู้ ขาดปัจจัยการผลิต ทั้งยังไม่มีการศึกษาชุมชนเรียนรู้พฤติกรรมของชุมชน ผลจากการพัฒนาของภาครัฐจึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้จริง ทั้งนี้การทำงานของภาครัฐเริ่มปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการทำงานใหม่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการวางแผนพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาเป็นการบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล ต่อมาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้อัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทาง

ในการพัฒนาและบริหารประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) ทำให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ปรับเปลี่ยนวิธีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินใหม่ให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 8 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อเกษตรกรอย่างเต็มที่

เมื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญทั้งในระดับโลกที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับกลุ่มประเทศ ระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับชุมชน ระดับครอบครัว ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรเป็นอย่างมากและเพื่อความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดิน จึงได้คัดเลือกตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร เป็นพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานวิจัย เนื่องจากเป็นชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดินที่ใกล้ชิดตัวจังหวัดชุมพร มีการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนเมืองอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แบบ “เกษตรกรรมแผนใหม่” ที่เน้นการใช้สารเคมีสังเคราะห์ เกษตรกรส่วนใหญ่ละเลยภูมิปัญญาทางเกษตรพื้นบ้านแบบดั้งเดิม ยอมรับเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาและได้พัฒนากลายเป็นแนวทางหลักในการผลิตทางการเกษตร ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของเกษตรกรและส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดของคนในชุมชน จึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดชุมพร 2 ช่วงเวลา คือ ก่อนการปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2537 และช่วงการปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2538- 2556 การจัดแบ่งช่วงเวลาดำเนินการจากช่วงที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดชุมพร (ส.ป.ก.ชุมพร) เริ่มเข้าดำเนินการปฏิรูปที่ดิน (การสำรวจจริงวัดแปลงถือครอง) ในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ พ.ศ. 2537 และเป็นช่วงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตของเกษตรกรรมมาเป็นการผลิตเชิงพาณิชย์เต็มรูปแบบ รวมถึงผลจากการที่เกษตรกรประสบภัยพิบัติจากพายุไต้ฝุ่นแกย์ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน การปรับเปลี่ยนรูปแบบทางการเกษตร และเป็นช่วงที่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเริ่มเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการเกษตร ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้เกิดประโยชน์สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

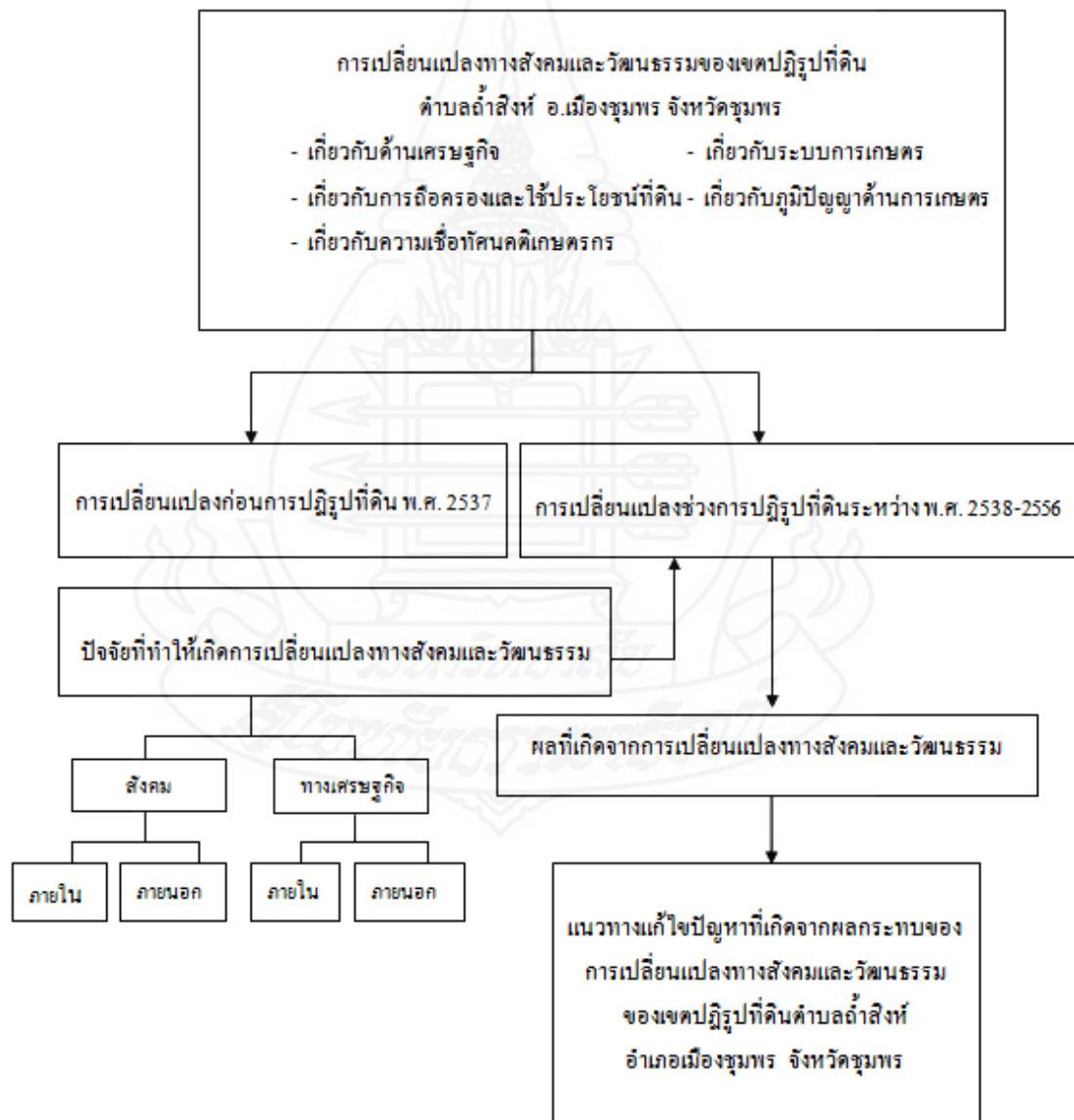
2.1 เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

2.2 เพื่อศึกษาผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

2.4 เพื่อหาแนวทาง การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตการทำวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

งานวิจัยนี้มีขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษาในเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของอำเภอเมืองชุมพร ห่างจากอำเภอเมืองชุมพร ประมาณ 24 กิโลเมตร ขนาดของพื้นที่ตำบลประมาณ 22,437 ไร่ และพื้นที่ตำบลส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินประมาณ 10,744 ไร่ ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลประกอบอาชีพการเกษตร พื้นที่การเกษตรประมาณ 13,436 ไร่ และเป็นเขตปฏิรูปที่ดินใกล้กับจังหวัดชุมพร เกษตรกรมีการไปมาหาสู่กับชุมชนเมืองอย่างต่อเนื่อง และเป็นแหล่งผลิตไม้ผลที่มีชื่อเสียง เช่น ทุเรียน กล้วยหอมทอง กาแฟ และเป็นพื้นที่ที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดิน จังหวัดชุมพรให้ดำเนินโครงการนิคมการเกษตรพืชอาหาร(กล้วยหอมทอง)ในเขตปฏิรูปที่ดิน ปี พ.ศ. 2553 ซึ่งพื้นที่ตำบลทั้งหมดประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน เป็นพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน 5 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

หมู่ที่ 1 บ้านถ้ำสิงห์

หมู่ที่ 2 บ้านเขายาว

หมู่ที่ 3 บ้านควนจำปา

หมู่ที่ 4 บ้านถ้ำเพิง

หมู่ที่ 6 บ้านหนองคำเสา

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาที่จะทำการศึกษาดังนี้

4.2.1 ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดิน ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

4.2.2 ผลและปัจจัยที่ทำให้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของ เขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

4.2.3 หาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทาง สังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

4.3 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้จะทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำเกษตรกรและเกษตรกรในตำบลถ้ำสิงห์ จำนวน 33 ราย เจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชุมพร จำนวน 2 ราย รวม 35 ราย

4.4 ขอบเขตด้านเวลา

ขอบเขตด้านเวลาของการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร เป็น 2 ช่วงเวลา ก่อนการปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2537 และช่วงการปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2538-2556 การจัดแบ่งช่วงเวลาโดยกำหนดจากช่วงที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดชุมพร (ส.ป.ก.ชุมพร) เริ่มเข้าดำเนินการปฏิรูปที่ดิน (การสำรวจรังวัดแปลงถือครอง) ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและป่าทำสาร ตำบลถ้ำสิงห์ พ.ศ. 2537 ช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับช่วงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตของเกษตรกร การปรับเปลี่ยนการผลิตมาเป็นการผลิตเชิงพาณิชย์เต็มรูปแบบ และเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในหลายๆด้านพร้อมกัน รวมถึงผลจากการที่เกษตรกรประสบภัยพิบัติจากพายุไต้ฝุ่นเกย์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน เกษตรกรเกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบทางการเกษตร และเป็นช่วงที่หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนเริ่มเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการเกษตร ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้การวิจัยมีขอบเขตชัดเจนและมีความเข้าใจถูกต้องในความหมายของศัพท์ที่ใช้ จึงกำหนดความหมายเฉพาะดังนี้

5.1 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์เกี่ยวกับ สภาพเศรษฐกิจ ระบบการเกษตร การใช้ประโยชน์ที่ดิน และภูมิปัญญา ความเชื่อ ทศนคติของเกษตรกร

5.2 เขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดชุมพร หมายถึง เขตที่ดินที่มีพระราชกฤษฎีกาประกาศให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินและสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดชุมพรมีหน้าที่รับผิดชอบในการอนุญาตให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน

5.3 เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน หมายถึง ผู้ถือครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดชุมพร ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และได้รับการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูป และให้หมายรวมถึงคู่สมรส ทายาทของเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

5.4 การเปลี่ยนแปลงด้านสภาพเศรษฐกิจ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและมีความเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจของตำบลถ้ำสิงห์ เกี่ยวกับผลผลิตหลัก หน่วยการผลิต ผู้จำหน่าย

และผู้บริโภค และสถานะด้านรายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินของเกษตรกรในตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

5.5 การเปลี่ยนแปลงด้านระบบการเกษตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และมีความเกี่ยวข้องกับระบบการเกษตรของตำบลถ้ำสิงห์ เกี่ยวกับรูปแบบการเพาะปลูก การจัดการผลผลิต ประกอบด้วย ที่ดิน ทุน แรงงาน ปัจจัยการผลิตพื้นฐานทางการเกษตร การจัดการผลผลิต จำนวน ราคาผลผลิต การเก็บเกี่ยวและการเก็บรักษาผลผลิต และการจัดการทุน แรงงาน และการจัดการตลาด การขนส่งผลผลิต ของเกษตรกรตำบลถ้ำสิงห์

5.6 การเปลี่ยนแปลงด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินและการถือครองที่ดิน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและเกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านพืช/ด้านสัตว์/ประมง และขนาดการถือครองที่ดินของเกษตรกรในตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

5.7 การเปลี่ยนแปลงด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการเกษตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับภูมิปัญญาที่เกษตรกรในชุมชนเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรม ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ของเกษตรกรในตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

5.8 การเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อ ทศนคติของเกษตรกร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับความเชื่อและทัศนคติในการตั้งบ้านเรือนและแปลงเกษตรกรรม ความเชื่อและทัศนคติในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ความเชื่อและทัศนคติในการดำรงชีวิตประจำวัน ความเชื่อและทัศนคติในทางศาสนา ที่มีในตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

5.9 ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี หมายถึง รายได้ของสมาชิกครัวเรือนของเกษตรกร ตำบลถ้ำสิงห์ต่อคนต่อปีไม่เกิน 30,000 บาท

5.10 ฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง หมายถึง รายได้ของสมาชิกครัวเรือนของเกษตรกรตำบลถ้ำสิงห์ต่อคนต่อปีมากกว่า 30,000 บาท แต่ไม่เกิน 65,000 บาท

5.11 ฐานะทางเศรษฐกิจดี หมายถึง รายได้ของสมาชิกครัวเรือนของเกษตรกรในตำบลถ้ำสิงห์ต่อคนต่อปีมากกว่า 65,000 บาท

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทราบถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนและหลังการปฏิรูปที่ดินของพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

6.2 ทราบถึงผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร และปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

6.3 ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินพื้นที่ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร เพื่อสามารถนำมาใช้ในการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

6.4 นำผลจากการศึกษามาใช้วางแผนพัฒนาอาชีพเกษตรกรกรรมของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

